

www.merhabahaber.com

Cilt: 14 • Sayı: 26
22 EKİM 2014 ÇARŞAMBA

Merhaba

gazetesinin her Çarşamba
okurlarına armağanıdır.

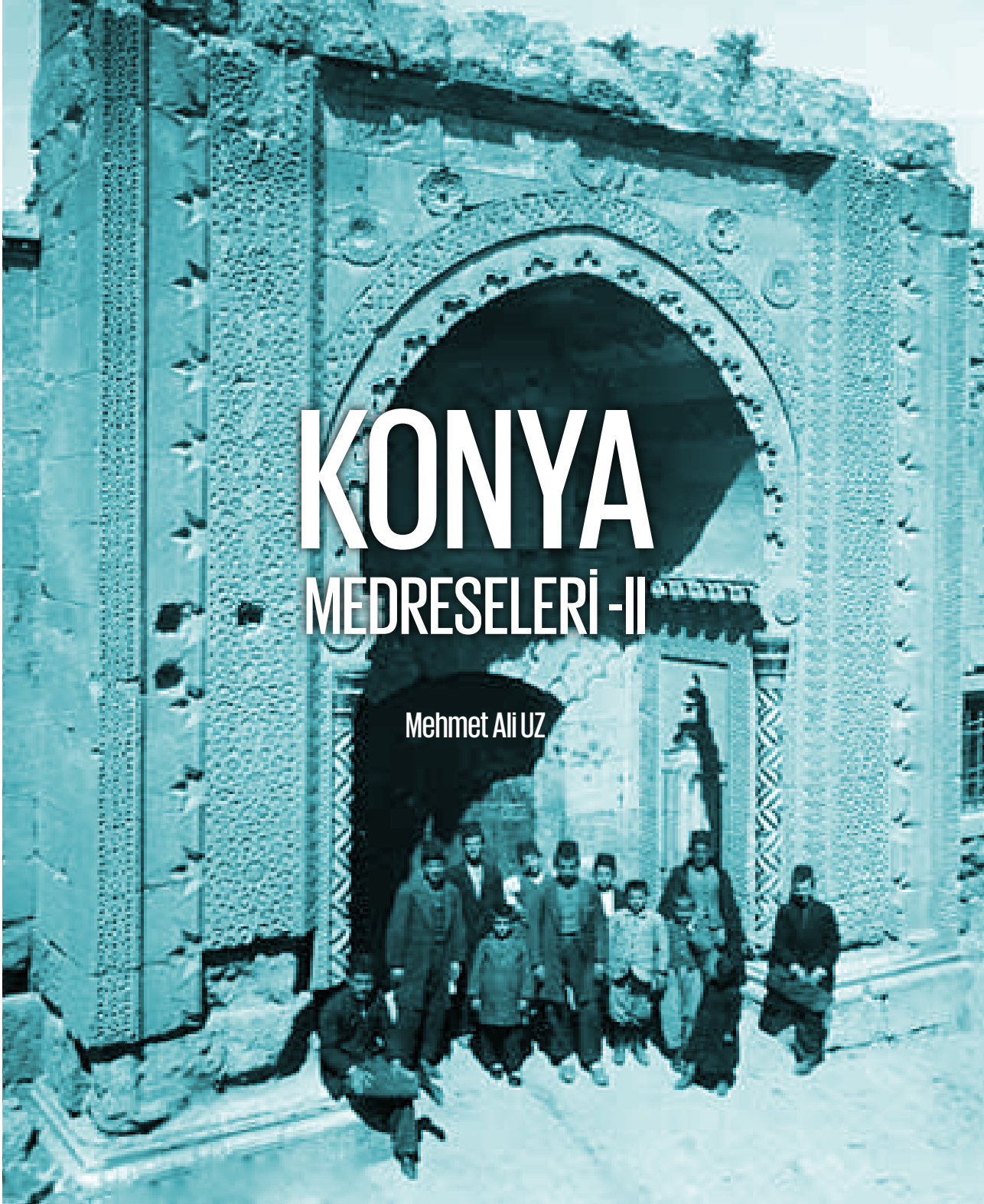
KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maliz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

KONYA MEDRESELERİ -II

Mehmet Ali UZ

Mehmet Ali UZ

SELÇUKLU, KARAMANOĞLU VE OSMANLI DÖNEMİ KONYA MEDRESELERİ (II)

III. MEDRESELERDE OKUTULAN DERSLER VE KİTAPLAR

Medreselerde aklî ve naklî ilimler yanına din dışı ilimler de okutulurdu Cüziyat denilen din dışı ilimler, hesap, hendese, coğ-

rafya, heyet ve hikmet dersleri, âlet ilimleri (Ulûm-ı âliye) olarak kabul edilen belagat, (meâni, bediî, beyan), mantık, kelâm, Arapça sarf, nahiv, yüksek ilimler (Ulûm-ı âliye) denilen hadis, tefsir ve fıkıh dersleri okutulurdu.

Medrese tahsilinden önce darü'l-hufaz ve bunun üzerinde darü'l-kurralarda kıraet ilmi tahsil edenler, ayrıca dönemin tanınmış hattatlarından hat dersleri de meşk ederlerdi.

Medreseye ilk gelen öğrenciye Arapça öğretmek için, önce sarftan, “Emsile” okutulur, bunu sırayla “Bine”, “Maksud”, “İzzi” ve “Merah” takip ederdi. Bu derslerle ilgili olarak eskiden şu tekerleme söylenirdi:

“Emsile evlek evlek, Bina yağlı börek, Maksud karış kuruş. İzzi’de kırıldı kiris, yiğit isen Merah’a giriş.”

Medreselerde sırasıyla sarf ve nahiv (Avamil, İzhâr, Kâfiye ve Molla Câmî) kitapları bitirildikten sonra, İslâmî ve diğer ilimlere geçilir, bunlar da tamamlandıktan sonra, öğrenciye “icazet” denilen diploması verilir ve icazeti alan öğrenci de, müderrisler sınıfına katılırdı. (bk.icazet)

Selçuklu’ dan Osmanlı’nın yükseliş dönemine kadar, medreselerde din ilimleri yanında

fen ilimleri de okutulurken sonradan fen ilimlerinin okutulması lüzumsuz görülerek medrese programlarından çıkarılmıştır. Bu arada önemli bir değişiklik de eskiden her dersi ayrı ayrı müderrisler okuturken, bütün dersleri aynı müderris okutmaya başlamıştır. Bu değişiklikler Osmanlı'da ilmî gerilemenin önemli sebeplerinden sayılmıştır.

Konya Salnamelerinde veri-

len bilgilerden bu ders ve kitapların sabah ve öğleden sonra okutulduğu anlaşılmaktadır. İcazete esas olan sabah dersleridir

Okuttuğu dersler ve talebe sayıları, dönemlerinde müderrisin ilmî seviyesi ve itibarı hakkında bir fikir verebilir. Bütün Konya Salnamelerinde medreselerin faaliyetleri ile ilgili olarak verilen listelerde Müsevvitze Abdullah Vahdi Efendi, Kadınhanlı Hacı Hüseyin Efendi, Hocazade

1295/1879 YILINDA KONYA MEDRESELERİNDE OKUTULAN BAZI DERSLER(KİTAPLAR) VE MÜDERRİSLERİ

Okutulan Dersler	Dersi Okutan Müderris	Medresenin Adı	Öğrenci Sayısı
1. Sahih-i Buhari Tefsir-i kadı Beydavi Gülistan	Abdullah Vahdi Ef. (Müftü)	Cevizaltı	180
2. Şifa-i Şerif, Kadı İyad	Tobbaşzade Ahmet Kutsi Ef.	Yeğenoğlu	19
3. Hayali- Molla Cami Muhtasar-ı Meani Dürer ve Kuduri	Hocazade Hacı Mehmet Efendi	Kütüphane	160
4. Tefsir-i Kadı Celâl Mutavvel, Meşarik'ul Envar ve Kuduri	Kadınhanlı H. Hüseyin Ef.	Ziyaiye	170
5. Tefsir-i Kadı Beydavi Şerh-i Akaid	Şeyhzade M. Bahaeddin Ef.	Paşa Dairesi	15
6. İsağoçi, Molla Cami İzhar	Simavlı Osman Efendi	Fettahiye Simavlı	37
7. Tasavvurat, Mesnevi Şerif, Molla Cami, Pend-i Atar, Farsça, Dürriye	Ahmet (Kalender) Efendi	Kadızzade	30
8. Celâl, Tasavvurat, Cami, Şifa-i Şerif	Kâşif Efendi	Nakiboğlu	57
9. Hayali, Meani, Tarikat-ı Muhammediye	Gevraki Abdülkadir Ef.	Gevraki	60
9. Dürer Şerhi Gürer, Tasdikat, Mülteka	İbralahı Mustafa Ef.	Nakiboğlu	130
10. Molla Cami, Kafiye Ve Mülteka Fenari, Kafiye, Halebi, Tarikat-ı Muhammediye	Kara Ali Efendi Efendi	Medrese-i Cedit	45
12. Tasdikat, molla Cami, Dürer	Tavash Osman Efendi	Süleymaniye	28
13. Fenari, Kudûri, Gülistan	Ağazade Bekir S. Efendi	Ataiye	23
14. Molla Cami, İzhar, Halebi	Haşim Efendi	Molla Efendi	18

Mehmet Efendi, İbralahı Mustafa Efendi ve Kaşif Efendi'nin okuttuğu ders çeşidi ve talebe sayısı dikkat çekici boyutlardadır. Yukarıda verilen listenin bir yıl sonrasında, onuncu Salname'de Abdullah Vahdi Efendi'nin talebe sayısı yine 180 iken, Hüseyin Efendi'nin talebe sayısı 207'ye

yükselir. 1294 / 1977 yılında faaliyette olan medrese sayısı yirmi dokuz olarak verilmiştir. Osmanlı'nın son yıllarına doğru medrese sayısının daha da arttığı görülmektedir.

Medrese tahsilindeki gerilemenin mahzurlarını gören dönemin bir kısım aydınları, modern

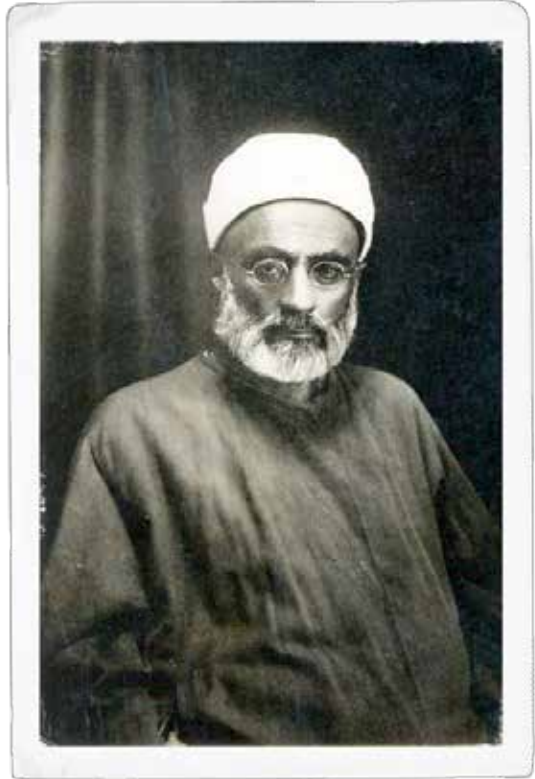
eğitimin zaruretine dikkat çekmiş ve Konya'da "**MEDÂRİS-İ İSLÂMİYYE CEMİYETİ**" isimli bir cemiyet vücuda getirir. Kısaca "İSLÂH" denilen bu medrese, 2. Meşrutiyet'in hemen akabinde, Bekir Sami Paşa, kısaca Paşa Dairesi olarak bilinen medresenin yerinde kurulur. Müderrisleri de aynıdır. Medresede fen ilimleri yanında İslâm ilimleri de okutulacak, memleketin muhtaç olduğu münevver din adamlarını yetiştirileceklerdir. Medresede şark dilleri yanında garp dilleri de okutulur. Kimya ve Fizik laboratuvarları kurulur, rasat âletleri alınır. Alâeddin Tepesi'nde geceleri gözlemler yapılır. Fransızca öğretmeni bir Ermeni'dir. Müessesenin kurucularından ilim otoritesi **Şeyhzade Ziya Efendi**; fizik, kimya ve kozmografya, kardeşi Rifat Efendi, mantık hocasıdır. Cumhuriyet Döneminde bir ara Konya Müftülüğü de yapan Ömer Lütfi Efendi, Arapça okutmak için Camiü'l-Ezher'den getirilir. **Hacı Veyiszade Mustafa Kurucu Hoca** da yine Arapça hocasıdır. Hacı Veyis Efendi ve diğer oğlu İbrahim Efendi de medresenin hocalarındandır. Medresede tahsil süresi 12 yıldır. Tahsilini tamamlayan ve başarılı olanlar Avrupa'ya ihtisas için gönderilecektir.

Medresenin tedris hayatı ancak yedi yıl devam eder, İttihat ve Terakki yönetimi tarafından kapatılır.

İttihat ve Terakki iktidarının Şeyhü'l-İslâmlardan **Hayri Efendi**, bu medresenin bir taklidi olan, Darü'l-Hilâfetü'l -Aliye

Şeyhülislam Ürgüplü Mustafa Hayri Efendi (1867 - 1921)

Muhammed Zeynelâbidin Efendi

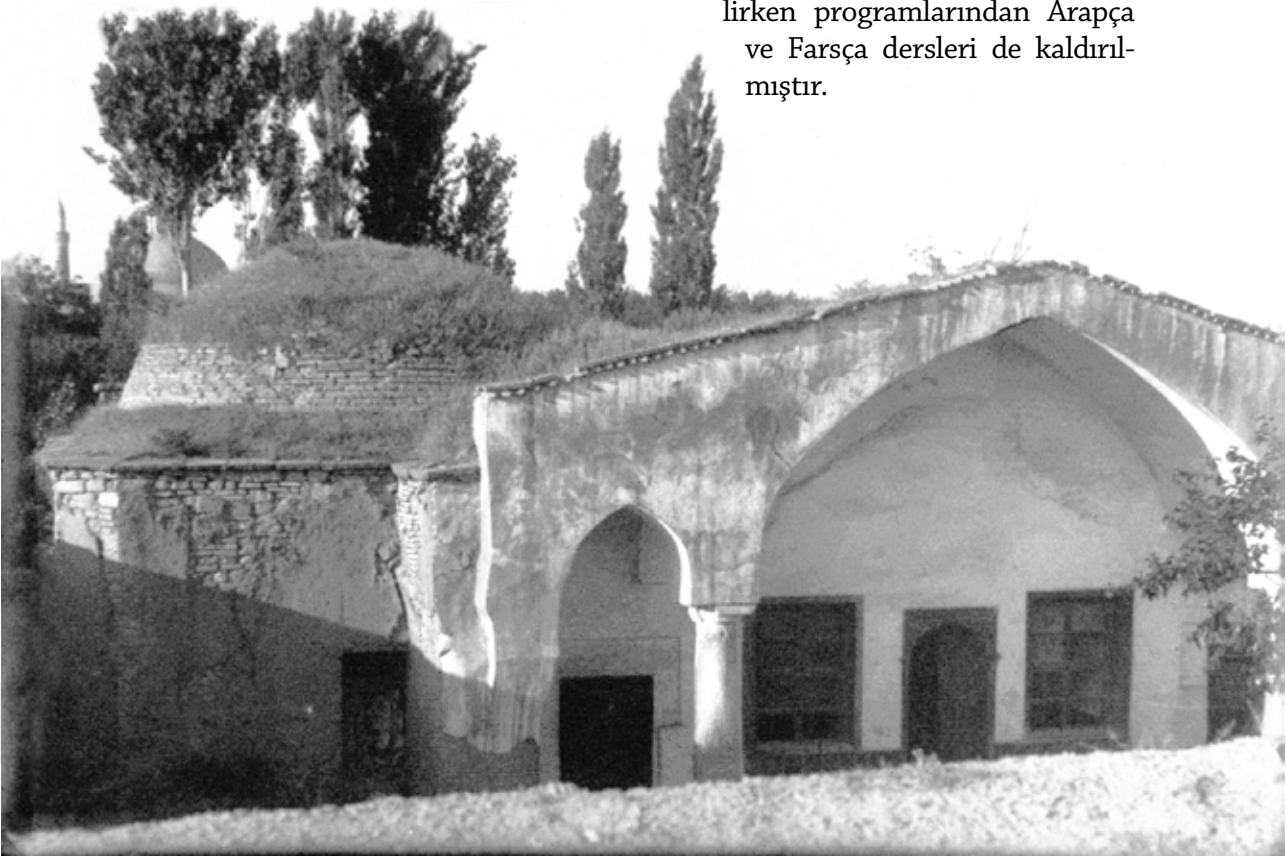

Medresesi Konya Şubesi'ni kur-
durmıştır. Bu şubede İzharı,
İptidaî, Haric-i Rüşt-i, İptidaî
Dahili-i İdadi ve Sahn kısımları
mevcut idi. Her kısmın tahsil sü-
resi üç yıldır. Bu medreseler de
1924 yılında, diğer medreselerle
birlikte kapatılmıştır.

Tanzimat döneminde, rüştiye
ve idadilerin temelleri atılmış,

yüksek okul olarak da Dar'ül-
Muallimîn ile 1908 yılın da Kon-
ya Hukuk Mektebi açılmıştır.

1919 yılında Hukuk Mektebi,
1923 yılında da rüştiyeler lağ-
vedilmiştir. Konya İdadisi 1913
yılından itibaren Konya Sulta-
nisi adını almış, Cumhuriyetin
ilânından sonra da sultaniler, lise
olarak faaliyetlerini devam ettir-
mişlerdir. Sultaniler, liseye çevri-
lirken programlarından Arapça
ve Farsça dersleri de kaldırıl-
mıştır.

IV. YÜZ ÜNLÜ MÜDERRİS

Konya medreselerinde binlerce müderris yetişmiş ve çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Maalesef bu müderrislerin çoğunun hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Ebu Naim Ahmet Hadimi (ö.1159/1746-1747).

Kara Halil Efendi (ö. 1170 / 1756) müftü.

Kara Hacı Mustafa Efendi (ö. 1186/-1773).

Ebu Said Muhammed Hadimi (ö.1776) medrese kurucusu, müellif.

Nakibzade İbrahim Efendi (ö. 1177 / 1763) müftü, medrese kurucusu.

Hafız İsmail Konevi (ö. 1781) medrese kurucusu.

Eşenlerli Seyit Abdurrahman Efendi (1223/1809) müftü, medrese kurucusu.

Eşenlerli Seyit Mehmet Efendi

Akşehirlizade Hacı Osman Efendi (ö. 1225/1811) Kayseri Müftüsü.

İsa Efendi (ö. 1236/1821).

Ali Behçet Efendi (ö. 1237/1822).

Bağlıcalıoğlu Hacı İbrahim Efendi (ö. 1243 / 1827) müftü.

Şehit Ahmet Efendi (ö. 1248/1832) müftü.

Muhaddis Ahmet Efendi: (ö. 1254/1839) medrese kurucusu.

Özdemiri Hacı Mustafa Efendi (ö. 1259/1843) medrese kurucusu.

Abdülhad Efendi (ö. 1264/1848) müftü.

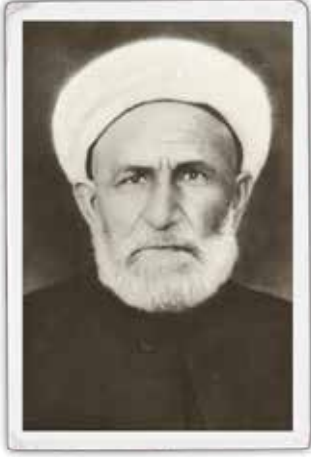
Gezlevili Hacı Ahmet Efendi (ö. 1265/1850) müftü.

Bozkırlı Muhammed Kutsi (Memiş) Efendi (ö. 1269/1853) medrese kurucusu.

Mustafa Fehmi Efendi (ö. 1270 / 1854) müsevvit, medrese kurucusu, müellif.

Müsevvidzade Hacı Adil Efendi (ö. 1284/1868) medrese kurucusu.

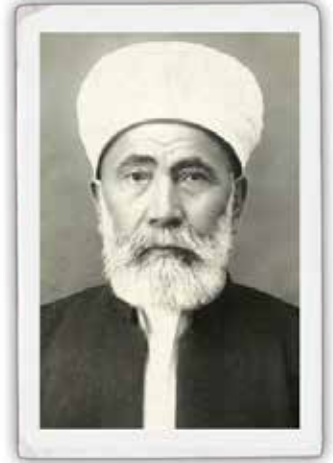
Şeyh Ahmet Efendi (ö. 1285/1869).

Vehbi Çelik

Müftü Gevrakî
Hacı Abdülkadir Efendi

Sivahlı Ali Kemali

Karahafız Hacı Mustafa Muhtar Efendi (ö. 1287/1870) müftü, medrese kurucusu.

İçelli Şeyh Mehmet Sadık Efendi (ö. 1288/1871).

Kafalızade Mehmet Sait Efendi (ö. 1291/1874) müftü, medrese kurucusu.

Sarı Hafız Hacı Süleyman Vehbi Efendi (Ö.1291/1874) medrese kurucusu.

Parlakzade Ahmet Efendi (ö. 1293/1877).

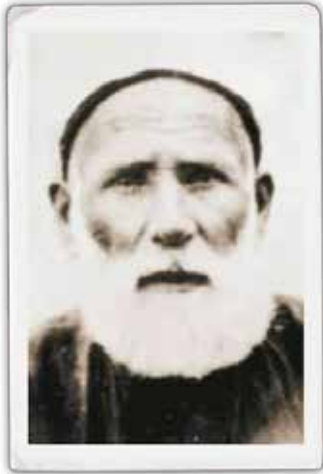
Anamurlu Salih Efendi
Ömer Kaşif Efendi (ö. 1296/1879).

İçelli Ahmet Feyzi Efendi (Kalendar Efendi) (ö. 1298/1880).

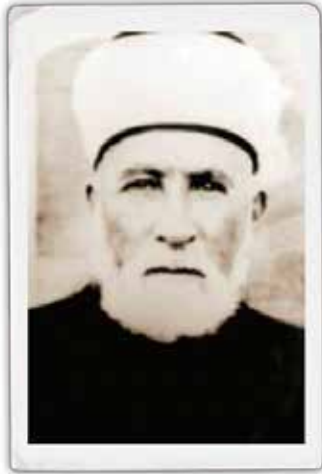
İçelli Hacı Mehmet Efendi (Hocazade) (ö. 1299/1881).

İçelli Hacı Osman Efendi (ö. 1330/1883).

Abdullah Vahdi Efendi (Müsevvitze) (ö. 1302/1885) müftü.

Glisralızade Ali Efendi

Glisralızade Hacı Tahir Efendi

Hacı İsa Ruhi

Müsevvit Bergamalı
Hacı Hasan Efendi

Silleli Mustafa Efendi

Mehmed Vehbi Efendi Çelik

Köse Hasan Efendi (ö. 1304/1887).

Simavlı Osman Zühtü Efendi (ö. 1305/1888).

Topbaşzade Hacı Ahmet Kut-su Efendi (ö. 1305/1888).

Çumralı Hacı Abdurrahman Efendi (ö. 1306/1889) medrese kurucusu.

Silleli Hacı İsmail Nazifi (ö. 1306/1889).

Silleli Ali Efendi

Ahaveynzade Ali Efendi (ö. 1308/1891).

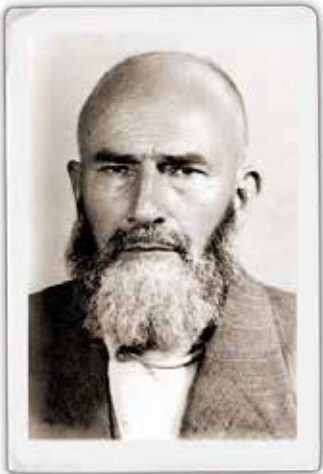
Malatyalı Ahmet Efendi (ö. 1308/1892).

Başaralızade İbrahim Hakkı Efendi (ö. 1310/1893) hattat.

Hacı Süleyman Salim Efendi (ö. 1311/1894).

Kadınhanlı Hacı Hüseyin Feyzi Efendi (ö. 11 Temmuz 1310 R. / 1894) müftü.

Abdülbasr Efendi (ö.

Haciveyizade Mustafa Efendi

Veled Çelebi

Müftü Aladağlı Hacı Ahmet Rüştü Efendi

1313/1896).

Karahafızade Abdurrahim Efendi (ö. 1313/1896) müftü.

Gilistralı Hacı Osman Efendi (ö. 1313/1897) medrese kurucusu.

Nuzumlu Hacı Ahmet Efendi (ö. 1316/1899).

Çerkezzade Mustafa Efendi (ö. 1317/1900).

Molla Salih Efendi

Kazanlı Mehmet Muhlis Efendi (ö. 1318/1901).

İbrallalı Mustafa Efendi (ö. 1320/1903).

Mehmet Zari Efendi (ö. 1321/1904).

Hamzazade Hacı Osman

Efendi (ö. 1322/1905).

Muhammed Bahaeddin Efendi (ö. 1324/1906).

İçelli Tahir Efendi (ö. 1323 R./1907).

Büyük Çimili Hacı Ahmet Efendi. (ö. 1326/1908).

Nuzumlu Hacı Hüseyin Efendi (ö. 1326/1908).

Karahafızade Hacı Ahmet Efendi (ö. 1327/1909).

Aladağlı Hacı Ahmet Rüştü Efendi (ö. 1326 R./1910) müftü.

Ağrılı Mustafa Efendi (ö.1326/1910).

Kemteri Hacı Süleyman Efendi (ö. 1330 H./1912).

Haşim Efendi (ö. 1331/1915).

Mehmet Halis Efendi (ö. 1328/1912).

Ebubekir Sami (Ağazade) Efendi (ö. 4 Mart 1331/1915).

Aladağlı Hacı Mustafa Efendi (ö. 1331/1915) Cıvıloğlu Medresesi'nin ikinci kurucusu

Ağazade Bekir Sami Efendi (ö. 1332/1916).

Nuzumlu Mehmet Feyzi Efendi (ö. 1332/1916).

Tavaslı Hacı Osman Efendi (ö. 1332/1916).

Hacı Kamil Efendi (ö. 1332/1916).

Şeyhzade Rıfat Efendi (ö. 1336/1920).

Mehmet Akkaş Efendi (ö. 1336/1920).

Sivasslı Ali Kemali Efendi (ö. 1336/1920).

Kürt Hacı Halil Efendi (ö. 1339/1923) müsevvid.

Şeyhzade Ahmet Ziya Efendi (ö. 1341/1925).

Akseki Abdullah Hilmi Efendi (ö. 1341/1925).

Yalvaçlı Ömer Vehbi Efendi (ö. 1343/1927).

Silleli Mustafa (Büyük Hoca) Efendi (ö. 1344/1928).

Ahaveynzade Mehmet Vehbi Efendi (ö. 1344/1928).

Kadıza Ömer Sadık Efendi (ö. 1346/1930).

Kadınhanlı Ali Rıza Efendi (ö. 1347/1931) müftü.

Ahaveynzade Mustafa Efendi (ö. 1347/1931).

Malatyalı Ali Efendi (ö. 1351/1935).

Hacı Veyis Efendi (ö. 1351/1935).

Gilistralıza Ali Efendi (ö. 1352/1936) medrese kurucusu.

Ağazade Ali Efendi (ö. 1353/1937).

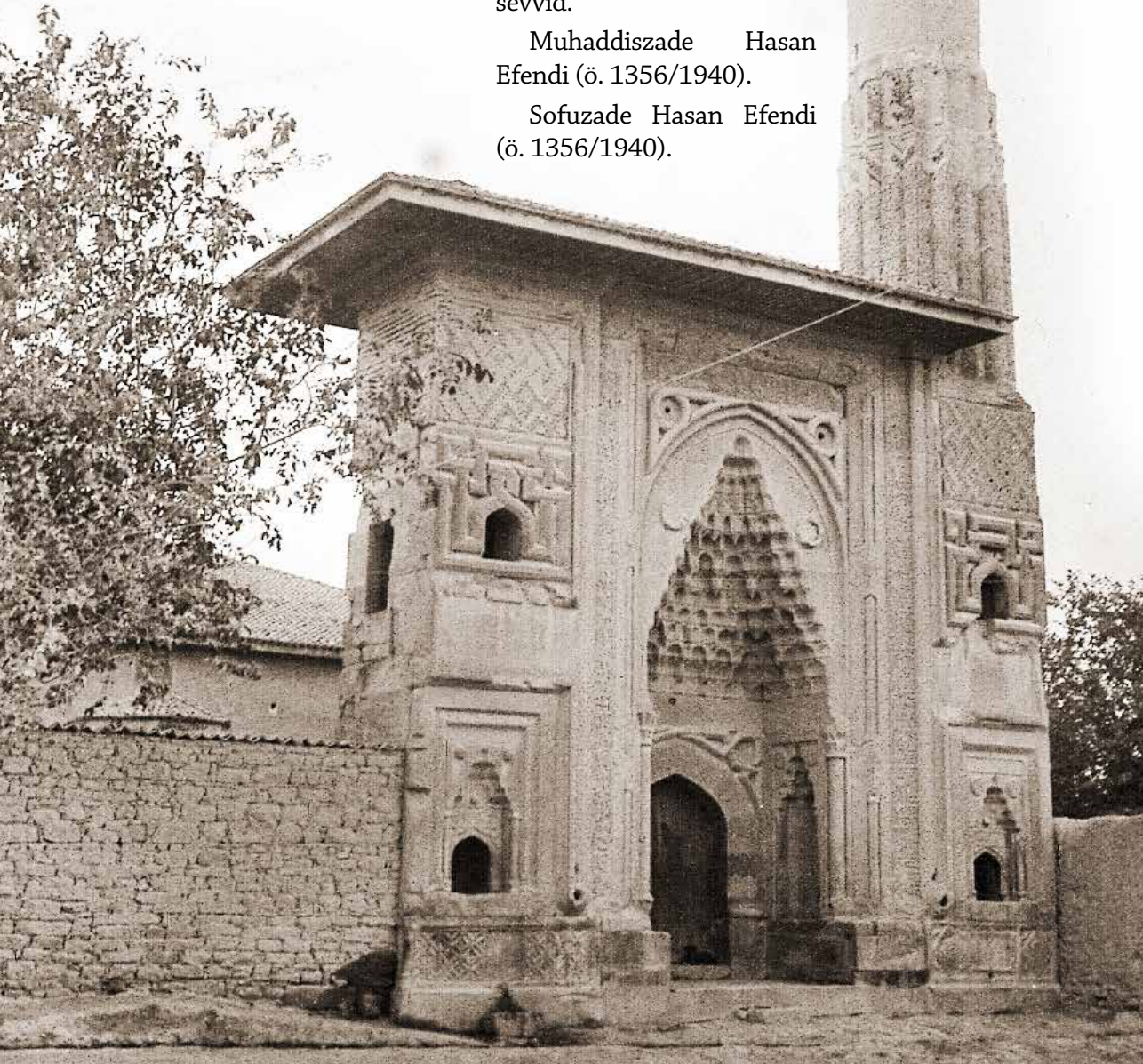
Alanyalı Ziyaeddin Efendi (ö. 1354/1938) medrese kurucusu.

Tavashlı Ali Efendi (ö. 1355/1939).

Bergamalı Hacı Hasan Efendi (ö. 1356/1940) müsevid.

Muhaddiszade Hasan Efendi (ö. 1356/1940).

Sofuzade Hasan Efendi (ö. 1356/1940).

Çatalizade Hafız Ahmet Efendi (ö. 1357/1941).

Mustafa (Ulusan) Efendi (ö. 1360/1944).

Hadimli Mehmet Vehbi (Çelik) Efendi (ö. 1365/1949).

Hacı Ali (Öğütlü) Efendi (ö. 1366/1950).

Hazım Naim Onat (ö. 1369/1953).

Veled Çelebi İzbudak (ö. 1369/1953) Mesnevi mütercimi.

Hacı İsa Ruhi Bolay (ö. 1370/1954).

Alanyalı Mustafa Efendi (ö. 1374/1958).

Hacı Veyiszade Mustafa Efendi (ö. 1376/1960).

BİBLİYOGRAFYA

Yılmaz Öztuna, Büyük Türkiye Tarihi, İstanbul 1977, s. 2/69;

Tuncay Baykara, Türkiye Selçukluları Zamanında Konya, Ankara 1985,, 87;

Mehmet Önder, Konya Maariti Tarihi, 1952 s.9-33;

İbrahim Hakkı Konyalı, Abideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi, Konya 1964, s. 959;

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı,

Ankara 1984, s. 7-17; Ömer Özyılmaz, xvii ve xviii. Yüzyıllarda Osmanlı Medreselerinin Eğitim Programları, Ankara 2002, s.3-7;

Caner Arabacı, Osmanlı Dönemi Konya Medreseleri, Konya 1998, s. 50-51;

Abdülküdir Erdoğan, "Konya'da Eski Medreseler ve Medreseliler" Konya, 20-21/1195, 22-23/1220-1226; KŞS, 1295/1878, Konya 2011,142-143;

Nebi Bozkurt, "Medrese" DİA 28/323-326;

Mehmet İpşirli, "Medrese" DİA, 28/326-333;

Mehmet Ali Uz, Konya'da Hukuk ve Baro Tarihçesi, Konya 2006, s. 15-24; Uz, 2013, 21-25.

Yatağanlı Osman Efendi'nin icazeti.

İCAZETNAMELER OSMANLI DÖNEMİ DİPLOMALARI

İcazetname, Arapça izin ve ruhsat manalarına gelen icazet ile Farsça mektup, kitap demek olan nâmenin birleşmesinden meydana gelen bir tabirdir ki, manası izin kâğıdı demek olur. Günümüzdeki diploma karşılığıdır. Hicri 6. asırdan itibaren kullanılmaya başlanmıştır.

Medrese tahsilini bitirenlerin almış oldukları mezuniyet belgesine verilen bu ada karşılık, herhangi bir okulu bitirenlere verilen ehliyet vesikasına eskiden şehâdetname denilirken, şimdi diploma veya lisans diploması denilmektedir. Talebenin, hangi medreseden değil de, hangi müderristen icazet aldığı önemlidir. Onun için icazetnamelerde

icazeti veren müderrisin mührü bulunur.

Medrese tahsilini bitirenlere hocaları tarafından ve bir merasimle verilen icazetnamede, okunan dersi, İslâm'ın zuhurundan icazetname alanın zamanına kadar, kimler okutmuşsa onların adı yazılır. Hatta tamamen bir silsilename olan icazetnamede sayılan isimler, Hazret-i Peygambere kadar uzanır. Tasavvuf alanındaki icazetnameler de aynı şekildedir.

Hattatların yazı meşk ederek, hocalarından aldıkları ehliyetnamelere de icazetname denir. Yine bunlar da bir törenle verilir. Böylece hocasından icazetname alan bir hattat, ancak bundan sonra yazmış olduğu yazıların alama "Ketebe" yazma, imza atma yetkisine sahip olmuş olur. Âdet bu

من جمع القرآن فقد ادرجت النبوة بين كنفه الآنة لا يوحى اليه
وقال صلى الله عليه وسلم من مات وهو يعلم القرآن حجتة الملكة
التي قبر بها في بيت العتيق وقال فيما روى عن انس رضي الله تعالى
عنه انه قال افضل العباد قراءة القرآن وقال عليه السلام مثل
المؤمن الذي يقرأ القرآن كمثل الأتجة ربحها طيب وطعمها طيب
وفي البخاري عنه صلى الله عليه وسلم ان هذا القرآن انزل على
سبعة احرف فاقرأوا ما تيسر منه هذا وان اولي ما انصرف
فيه اللهم العولى واجل ما تبدلت فيه اليه المهب العولى تعلم كتاب
الله تقا وتعلمه وتفهم معنى اوجه قراءته وتفهمه فذلك
رغب اهل العلم الاخير واعتق بالتساذن الابرار اما بعد
فيقول العبد الفقير القائم على قدمي العجز والتقصير الرجى عفوية
القدير المحافظ الحاج احمد نيازي بن المحافظ الخليل الاسلامبولي
عفى عنهما الغنى القوي فقد التمس مني ان ياخذون بيجز غيبة
ائمة القراء وزبدة العرفاء الامام الاول في جامع السلطان سليم
واقع في مدينة قونية المحافظ السيد عبد الرحمن شكري بن محمد
عارف الفتوح بن الحاج عبد الرحمن شكري بن عثمان الشعا مولدا

şekilde teessüs etmiştir. İcazet verene de “Mûciz” denilmiştir.

Konya Medreselerden alınan icazetnamelerin iki sayfadan ibaret olanları olduğu gibi, bunların kırk-elli sayfaya ulaşanları da bulunmaktadır.

İcazetnameler edebî bir dille ve genellikle meşhur bir hattat tarafından kaleme alınır, boş bırakılan yerlere icazet alanla ve

ren müderrisin isimleri yazılır. Uzun icazetnamelerde, ilimin fazileti ile ilgili ayet ve hadislere geniş yer verilir. Adı geçen bütün müderrisler ayrı ayrı ve övücü sözlerle anılır.

İcazetnameye, âdet olduğu üzere; Besmele, Hamdele (Allah’a Hamd) ve Salvele (Peygamberimiz Sallallahü Aleyhi Vesellem’e Salât ve Selâm) ile başlar, birinci

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي أنزل الكتاب بالحق والميزان ونزل أحسن الحديث ولبیان
الذي تقشعر منه جلود من أهل الخشية والإيفان والصلوة و
السلام على محمد الذي بجلاله جل من جل من الأجلّة والأيمان وبجباله
ترين الحور والعلمان والجنان وشهدان لا اله الا الله وحده لا شريك
له ولا نظيره شهادة من أنزل عليه السبع المثاني والقرآن . و
نشهدان سيدنا وسندنا ومولينا محمدا عبده وجيبه ورسوله
الذي بين فضيلة القرآن بقوله شفاء الجنان قراءة القرآن
صلى الله تعالى عليه وسلم وعلى آله وصحابه وخرابه وتباعه وحبابه
الذين شيدوا الاسلام باحكام الفرقان وبعد فقد روى
المخطيب عن ابن سبن مالك رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم قال آل القرآن أهل الله وعنه عليه الصلوة والسلام

من

Abdurrahman
Şükrü Efendi'nin
İstanbullu
Hafız Niyazi
Efendiden aldığı
icazetnamenin ilk
iki sayfası.

veya ikinci sayfa arasına da, icazeti alan talebenin adı yazılır.

İcazetnamenin son sayfasında müderrisin adı, icazetname tarihi ve mucizin mührü yer alır. İcazetnameler ilim hayatının önemli belge ve kaynaklarıdır. İcazetnameler sayesinde kimin kimde okuduğu öğrenilmiş olurdu. İcazetnamelerde icazet veren müderrisin hangi hocalarda han-

gi dersleri okuduğu da yazılırdı. Bu da önemli bir bilgi kaynağı idi. bir müderrisin değeri okuduğu hocalarla ölçülürdü.

İcazetnameler genellikle, toplu olarak Alâeddin, Kapı, Sultan-selim ve Şerafeddin camileri gibi büyük camilerde bir merasimle verilirdi. Merasimlere müderrisler, talebe yakınları ve mülki erkan katılırdı.

Medreseler Ramazan aylarında kapalı olduğu ve öğrenciler bu ayda cerre çıktıkları için, icazetnameler bu aydan önce verilir.

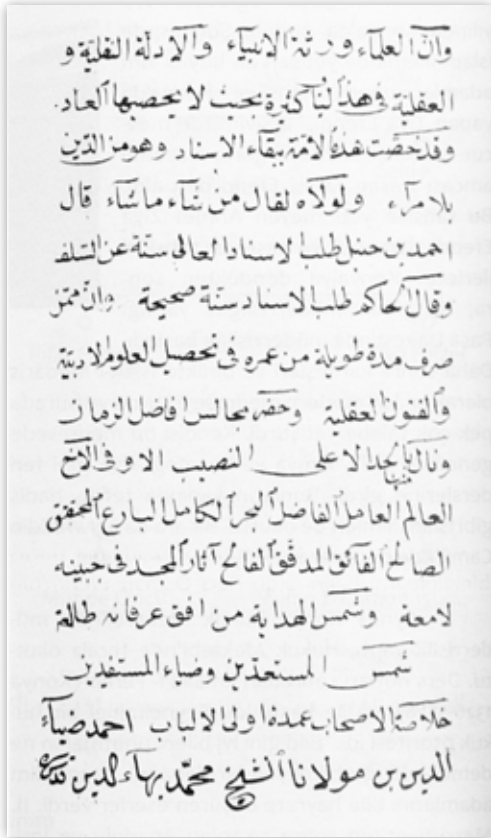
Kadınhanlı Hacı Hüseyin Efendi, Müsevvizade Abdullah Vahdi Efendi, Hocazade Hacı Mehmet Efendi, Kaşif Efendi ve son dönemlerde Hadimli Vehbi (Çelik) Efendi, en çok talebe yetiştiren ve icazetname veren müderrisler arasında görülmektedir. Maalesef onca ünlü müderrisin binlerce talebesine verdiği icazetnamelerin günümüze pek azı gelebilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

Arabacı, 1998 s.84-87; Cemil Akpınar, "İcazet", DİA, 21/393-400; Uz, 2014, s. 26. İcazetname örnekleri Uz, 2013, 26-27.

Abdullah Vahdi Efendi'nin bir talebesine verdiği icazetin son sayfası.

Şeyhzade Ahmet Ziya Efendi'nin amcası Hasan Kutsi Efendi'den aldığı icazetinin 3. sayfası (adımın geçtiği sayfa)

Halis Ali Rıza Efendi'nin Valvaçlı Ömer Vehbi Efendi'den aldığı icazetnamesinin bir sayfası.